

EVFTA: cơ hội cho lao động có tay nghề của Việt Nam

Nguồn: theo nghiên cứu của Dự án MUTRAP

Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu (EVFTA) là một hiệp định thương mại tự do thế hệ mới giữa Việt Nam và 28 nước thành viên Liên minh Châu Âu (EU). Với mức độ cam kết đã đạt được, EVFTA là một Hiệp định toàn diện, chất lượng rất cao và bảo đảm cân bằng lợi ích cho cả Việt Nam và EU, trong đó cũng đã lưu ý đến chênh lệch về trình độ phát triển. Theo đó, Hiệp định EVFTA được đánh giá sẽ mang lại nhiều lợi ích, trong đó bao gồm lợi ích về lao động, cho người lao động Việt Nam nói chung cũng như lao động có tay nghề nói riêng.

Thứ nhất, Hiệp định EVFTA sẽ đảm bảo điều kiện làm việc cho người lao động. Cam kết về vấn đề lao động trong Hiệp định EVFTA cũng như các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới đã trở thành một đòi hỏi và xu thế chung hiện nay, khi mà các đối tác phát triển đặt ra nhiều yêu cầu cao hơn ngoài mục tiêu phát triển kinh tế như lao động, môi trường, biến đổi khí hậu, tài nguyên, v.v...

Cam kết về lao động được quy định tại Điều 3 Chương Thương mại và Phát triển bền vững của Hiệp định EVFTA, đưa ra các tiêu chuẩn và thỏa thuận đa phương về vấn đề lao động liên quan đến thương mại. Theo đó, Việt Nam và EU cam kết thúc đẩy phát triển thương mại song song với việc giúp tạo công ăn việc làm bền vững và phong phú cho tất cả mọi người, đồng thời phê duyệt và thực hiện các nghĩa vụ, quy định của các Công ước cơ bản của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO).

Các nguyên tắc và quyền lao động cơ bản được đề cập đến trong Tuyên bố của ILO năm 1998 bao gồm: tự do hiệp hội và công nhận hiệu quả của quyền thương lượng tập thể; loại bỏ tất cả các hình thức lao động cưỡng bức hoặc bắt buộc; bãi bỏ hiệu quả lao động trẻ em; và xóa bỏ phân biệt đối xử trong việc làm và nghề nghiệp. Như vậy, các cam kết này sẽ góp phần cải thiện điều kiện làm việc, tái sản xuất sức lao động và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Cụ thể, người lao động sẽ có cơ hội cải thiện các quyền lợi hợp pháp của mình cả về thu nhập tối thiểu, môi trường làm việc và môi trường sống, cũng như về cơ hội tham gia hiệp hội và công đoàn, kể cả tìm kiếm cơ hội việc làm mới.

Thứ hai, Hiệp định EVFTA sẽ tạo thêm nhiều cơ hội việc làm cho người lao động. Hiệp định này dự kiến sẽ thúc đẩy thương mại giữa Việt Nam với EU, giúp mở rộng hơn nữa thị trường cho hàng xuất khẩu của Việt Nam, đặc biệt là những sản phẩm có thế mạnh như nông sản nhiệt đới, thủy sản, giày dép, dệt may, đồ da, đồ gỗ, đồ gốm, thủy tinh, đồ nhựa và sản phẩm cao su, v.v... Ví dụ như đối với dệt may, trong vòng 5 năm kể từ khi Hiệp định có hiệu lực, EU sẽ xóa bỏ thuế quan với 77,3% kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam, 22,7% kim ngạch còn lại sẽ được xóa bỏ sau 7 năm. Như vậy, các ngành sản xuất, nuôi trồng này sẽ có cơ hội tăng trưởng và mở rộng quy mô, từ đó sẽ tăng nhu cầu về nguồn nhân lực. Thậm chí, để chuẩn bị cho việc tận dụng các ưu đãi trong Hiệp định, các doanh nghiệp sản xuất đã có kế hoạch cho sự mở rộng quy mô và tăng cường nguồn lực từ trước.

Theo dự báo của Viện Khoa học, Lao động và Xã hội, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, khi Hiệp định EVFTA có hiệu lực, lực lượng lao động trong một số ngành sẽ tăng, ví dụ như trong ngành khai khoáng tăng khoảng 3,41%/năm; dệt tăng 1,53%/năm; may mặc tăng nhẹ khoảng 0,38%/năm. Một số ngành khác có mức tăng lao động hằng năm cao hơn hiện nay như vận tải đường thủy (3,7%); sản xuất kim loại (2,65%), sản xuất máy móc thiết bị (2,49%), v.v...

Không chỉ số lượng việc làm tăng lên mà dự kiến thu nhập của người lao động cũng sẽ được cải thiện trong giai đoạn 2020 – 2035, trong đó tăng cao nhất là nhóm lao động có tay nghề thấp. Mức lương bình quân của lao động Việt Nam dự kiến tăng thêm 3% nhờ tác động từ Hiệp định này.

Bên cạnh đó, người lao động Việt Nam sẽ có nhiều cơ hội để cạnh tranh và nâng cao tay nghề. EU đặt ra nhiều yêu cầu về chất lượng sản phẩm cũng như quy trình sản xuất khắt khe. Áp lực này sẽ được doanh nghiệp chuyển sang cho người lao động, tạo cơ hội cho người lao động học hỏi trao đổi kinh nghiệm hoặc buộc người lao động phải tự mình cọ xát nâng cao tay nghề.